

აგრო-საექსტენსიო პაკეტი

წინიბურას წარმოების აგროტექნოლოგია

რეზიუმე

წარმოდგენილი აგრო-საექსტენციო პაკეტი - წიწიბურას წარმოების აგროტექნოლოგია მოიცავს წიწიბურას წარმოების შესახებ ინფორმაციას და საჭირო რეკომენდაციებს. იგი განსაზღვრულია სამცხე-ჯავახეთის რეგიონში მომუშავე საჯარო აგრო-საექსტენციო სერვისების მწარმოებელი სპეციალისტების და ფერმერებისათვის.

დოკუმენტი შედგება ოთხი ნაწილისგან. მის პირველ ნაწილში მოცემულია სამიზნე კულტურის (წიწიბურას) დახასიათება-აღწერილობა, წარმოების წესები და რეკომენდაციები. მეორე ნაწილში წარმოდგენილია აგრო-საექსტენციო პაკეტის შენახვა-განახლების და გავრცელების რეკომენდებული მექანიზმები, ხოლო მესამე ნაწილში კი მოცემულია დოკუმენტის შემუშავების პროცესში გამოყენებული მასალების ჩამონათვალი. გარდა ამისა, მოცემულ დოკუმენტში დანართი #1-ის სახით წარმოდგენილია მერსი ქორფსის პროგრამის - “უსაფრთხო ონლაინი: უსაფრთხოების ხელშეწყობა და ქალთა გაძლიერება ციფრულ ეკონომიკაში” მიერ შემუშავებული, ციფრულ უსაფრთხოებაზე ორიენტირებული რეკომენდაციები (ონლაინ ძალადობის განმარტება და სმარტფონის დაცვის თეორიული გზამკვლევი).

კულტურის ზოგადი დახასიათება

ლათინური სახელწოდება	Fagopyrum esculentum
ბოტანიკური ოჯახი	მატიტელასებრთა
სიცოცხლის ხანგრძლივობა	ერთწლიანი
განვითარების ოპტიმალური ტემპერატურა	15°C
ნიადაგის ოპტიმალური ტენიანობა	70-75%
ნიადაგის არეს ოპტიმალური რეაქცია, PH	6,0-7,0
კრიტიკული ტემპერატურული მინიმუმი	-2°C
კრიტიკული ტემპერატურული მაქსიმუმი	25°C
სასურველი წინამორბედი კულტურები	პარკოსანი კულტურები
არასასურველი წინამორბედი კულტურები	წიწიბურა, მჟაუნა, რევანდი

წიწიბურას ბოტანიკური და აგრობიოლოგიური დახასიათება

ბოტანიკური აღწერილობა. წიწიბურა ეკუთვნის მატიტელასებრთა ოჯახს (Polygonaceae). მისი გვარი (Fagopyrum L) მოიცავს რამდენიმე სახეობას. მათ შორის ფართოდ გავრცელებულია კულტურული წიწიბურა – Fagopyrum esculentum Moench. ის იყოფა კიდევ ორ ქვესახეობად ჩვეულებრივ წიწიბურად – SSp. Vulgare Stol და მრავალფოთლოვან წიწიბურად (SSp. multiflorum Stol). არსებობს ასევე წიწიბურას ველური ფორმები, რომლებიც ასარეგლიანებენ ნათესებს.

წიწიბურა ერთწლოვანი ბალახოვანი მცენარეა. მისი ღერო დატოტვილია და სიმაღლით 50-დან 120 სმ-მდე აღწევს, ცალკეულ შემთხვევაში ზოგიერთი საგვიანო ჯიშები იზრდება 2 მეტრამდეც. მომწიფებისას ღერო წითელ შეფერილობას იღებს.

ფესვთა სისტემა მთავარღერძიანია. იგი ვითარდება ჩანასახის ფესვებისა და ღეროს მეორადი ფესვებისაგან, ნიადაგში აღწევს 1 მეტრამდე. თუმცა ფესვების ძირითადი მასა ნიადაგში ვრცელდება 25-30 სმ-ის სიღრმეზე.

ფოთოლი ფართოა, ყუნწიანი, გულისებრ-სამკუთხოვანი ფორმის.

ყვავილენი ორსქესიანია, შეკრებილია მტევნისებურად და მოთავსებულია ფოთლის ილლიებში. კარგად განვითარებულ მცენარეზე 500-დან 1500-მდე ყვავილია.

ნაყოფი სამწახნაგოვანი წიწიბოა, წიფლის ნაყოფის მსგავსად, სიდანაც წარმოსდგება მისი სახელწოდება – წიწიბურა. ნაყოფი რუხი ფერისაა, მოყავისფრო ან შავი, 1000 მარცვლის მასა 20-30 გრამს უდრის. ჯიშის და კულტურის მოვლის პირობების მიხედვით კანზე მოდის მთლიანი მარცვლის წონის 18-30%.

წიწიბურას მარცვალ შედგება სამი ნაწილისაგან, ლეზნებისაგან, რომლებიც აღმოცენებისას მიწის ზემოთ ამოდიან, ფესვის ჩანასახისა და ენდოსპერმისაგან.

დამოკიდებულება აგროკლიმატური ფაქტორებისადმი. წიწიბურა არ გამოირჩევა დიდი მომთხოვნელობით ნიადაგისადმი. იგი კარგად ეგუება თითქმის ყველა ტიპის ნიადაგს, მათ შორის ტორფიანს და ქვიშნარებსაც. ასევე კარგად ვითარდება ნიადაგის არეს რეაქციის სხვადასხვა მაჩვენებელზე (pH 5-დან 7,5-მდე). კარგ მოსავალს იძლევა ახლად ათვისებულ მიწებზე, ყამირებზე. მისთვის გამოუსადეგარია მხოლოდ ჩადაბლებული, ჭაობიანი ადგილები, სადაც წყალი დგება ცუდი დრენაჟის გამო.

წიწიბურას თესლი გაღვივებას იწყებს 7-8°C-ის პირობებში, მაგრამ მისი ნორმალურად აღმოცენებისათვის ოპტიმალურია 15°C სითბო. მცენარე მცირე ყინვასაც ვერ იტანს. მისი ნათესები საგრძნობლად ზიანდება - 1,5°C-იანი წყინვის შემთხვევაში, ხოლო -2°C-მდე ტემპერატურის დაცემა კი სრულად სპობს მას.

12-13°C სითბოს პირობებში წიწიბურა სუსტად იზრდება, თუმცა იგი ასევე ვერ იტანს სიცხეს – ტემპერატურის 25°C-მდე მომატების შემთხვევაში მისი ზრდა-განვითარება ფერხდება.

წიწიბურას ზრდა-განვითარებისათვის ოპტიმალური ტემპერატურა 20°C-ის ფარგლებშია.

ყვავილობის პერიოდში მცენარის განვითარებაზე ცუდად მოქმედებს როგორც მშრალი, ასევე ძლიერ წვიმიანი და ტენიანი ამინდები.

წიწიბურა ტენის მოყვარული მცენარეა, განსაკუთრებით სჭირდება მას მორწყვა ყვავილობის პერიოდში. გვალვიანობის დროს წიწიბურას მოსავლიანობა მკვეთრად უარესდება.

წიწიბურა – მოყვანის და მოვლის აგროტექნოლოგია

ნიადაგის შერჩევა-დამუშავება. წიწიბურასათვის კარგი წინამორბედია თავთავიანი, პარკოსანი და სათოხნი კულტურები.

ნიადაგის დამუშავება წიწიბურასათვის იწყება შემოდგომაზე – ამ დროს ნიადაგი იხვნება მზრალად. გაზაფხულზე ხდება ხნულის დაფარცხვა ტენის შენარჩუნების მიზნით.

წიწიბურა გვიან ითესება, ამიტომ მის დათესვამდე, გაზაფხულზე საჭიროა ხნულის 2-3-ჯერ კულტივაცია. ბოლო კულტივაცია ტარდება თანმიყოლებული დაფარცხვით უშუალოდ თესვის წინ, 1-2 დღით ადრე.

ნიადაგის განოყიერება. წიწიბურა კარგად რეაგირებს სასუქებზე. ყოველი 200 კგ. მარცვლის მისაღებად მცენარეს ნიადაგიდან გამოაქვს 60 კგ. აზოტი, 61 კგ. ფოსფორი, 150 კგ. კალიუმი და 62 კგ-მდე კირი. მცენარე ყვავილობამდე ითვისებს ამ ნივთიერებათა 60-75%-ს.

ნაკელის გამოყენება გამართლებულია მხოლოდ ქვიშნარ ნიადაგებზე. სხვა მიწებზე ის იწვევს მცენარის მწვანე ნაწილების ძლიერ ზრდას. ქედან გამომდინარე ნაკელის შეტანა რეკომენდებულია არაუშუალოდ წიწიბურას კულტურისათვის, არამედ მისი წინამორბედი კულტურის წარმოებისას.

თესვა. შესაბამისი ხარისხის სათესლე მასალის შერჩევას დიდი მნიშვნელობა აქვს, რადგან წიწიბურას თესლი არათანაბარი ზომისაა. მსხვილი და მძიმე თესლი უფრო თანაბარ და ძლიერ აღმონაცენს იძლევა. დასათესად ოპტიმალური ფრაქციის თესლის შერჩევის წესი შემდეგში მდგომარეობს:

თესლს ათავსებენ ამონიუმის გვარჯილის 10-15%-იან ხსნარში. ამ დროს დასათესად ვარგისი თესლი იძირება, მსუბუქი და უხარისხო თესლები კი ზედაპირზე რჩება. ასეთი წესით გადარჩეულ თესლს რეცხავენ სუფთა წყლით, აშრობენ და თესავენ.

თესვას იწყებენ მაშინ, როდესაც ნიადაგის ტემპერატურა ჩათესვის სიღრმეზე მიაღწევს 12-15°C-ს. ჩათესვის სიღრმე კი 5-8 სმ-ის ფარგლებშია.

კვების არე. წიწიბურა ითესება მწკრივებად. თესვა წარმოებს სათესი მანქანებით, მწკრივთაშორის 45 ან 15 სმ-ის დაშორებით.

თესვის ნორმა. წიწიბურას თესვის ნორმა დამოკიდებულია შერჩეულ კვების არეზე და მერყეობს 40-დან 100 კგ-მდე ერთ ჰა-ზე.

თესვის შემდგომი მოვლა. დათესვის შემდეგ კარგ შედეგს იძლევა ნათესის მოტკეპნა. ვეგეტაციის პერიოდში კი ფართომწკრივიანი ნათესის შემთხვევაში ტარდება კულტივაცია, წვიამიანი ამინდების შემთხვევაში კი მიმართავენ მიწის ოდნავ შემოყრასაც, რაც იწვევს დამატებითი ფესვებისა და სანაყოფე ღეროების გამოტანას.

მოსავლის აღება-შენახვა. წიწიბურას მოსავალი თანაბრად არ შემოდის. ამის გამო კარგ შედეგს იძლევა მოსავლის ორ ფაზად აღება. ასეთ შემთხვევაში მოსავლის აღება წარმოებს შემდეგი წესით: როცა მცენარეებზე ნაყოფების 2/3 გამოქდება, ის იჭრება მანქანებით და ღვარეულებად ეწყობა, 3-4 დღის შემდეგ, როგორც კი ღვარეულები შეშრება, მას იღებენ ამკრეფი კომბაინებით და ახდენენ მის გალეწვას. შემდეგ მარცვალს ასუფთავებენ და აშრობენ.

შენახვისათვის განსაზღვრულ წიწიბურას მარცვალში ტენიანობა 13-14%-ის ფარგლებში უნდა იყოს.

ძირითადი მავნე ორგანიზმები

სკლეროტინიოზი (ღეროს ლბობა)

გამომწვევი: *Sclerotinia sclerotiorum*

სიმპტომები: დაავადება იწყება ღეროზე მცირე ზომის ყავისფერი ლაქების გაჩენით. შემდეგ ღერო ფერმკრთალდება და ხდება მისი დეჰიდრაცია. თესლი ადვილად სცვივა და ხდება მცენარეების ჩაწოლა-წაქცევა.

კონტროლი:

- კულტურათა მონაცვლეობა;
- ნაკვეთების შენარჩუნება სუფთა მდგომარეობაში;
- წამლობები დაავადების გამომწვევი სოკოს წინააღმდეგ ეფექტის მქონე ფუნგიციდებით.

ნაცარი

გამომწვევი: *Erysiphe polygoni*.

სიმპტომები: თესლის ფორმირების სტადიაზე მცენარის ფოთლებზე ჩნდება ღია ფერის ლაქები, რის შედეგადაც მცენარე სუსტდება და მცირდება მოსავლის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლები. დაავადების ძლიერად გავრცელების შემთხვევაში შესაძლოა მცენარის დაღუპვა.

კონტროლი:

- კულტურათა მონაცვლეობა;
- ნაკვეთების შენარჩუნება სუფთა მდგომარეობაში

ძირითადი მავნებელი მწერები

ბუგრები

ბუგრები მწვანე, შავი, წითელი ან მოყვითალო შეფერილობის, მცირე ზომის მავნებელი მწერებია. მათი მოქმედების შედეგად მცენარის ფოთლები ყვითლდება და დეფორმირდება. ასევე ფოთლებზე ჩნდება ნეკროზული ლაქები და ფერხდება ყლორტების განვითარება. გარდა ამისა, ბუგრები გამოყოფენ ექსკრემენტებს, რის შედეგადაც მცენარეზე ვითარდებიან ობის გამომწვევი სოკოები.

კონტროლი: მავნებლის სუსტი გავრცელებისას საჭიროა მის მიერ დაზიანებული მცენარეული ნარჩენების მოცილება ნაკვეთებიდან, ხოლო ძლიერი გავრცელების შემთხვევაში კი საჭიროა შესაბამისი ინსექტიციდების გამოყენებით წამლობების ჩატარება.

ხვატრები

ხვატრები მცენარეთა ღეროებს ღრღნიან ნიადაგთან შეერთების ადგილას, რის შედეგადაც ხდება მცენარეთა მასობრივი ჩაწოლა.

კონტროლი: საჭიროა ნაკვეთების სუფთა მდგომარეობაში შენარჩუნება - ყველა სახის მცენარეული ნარჩენების მოცილება ნაკვეთებიდან. მავნებლის მასობრივი გავრცელების შემთხვევაში კი საჭიროა შესაბამისი ინსექტიციდების გამოყენებით წამლობების ჩატარება.

II ნაწილი

ექსტენციის პაკეტების შენახვა-განახლების რეკომენდებული ფორმატები

წარმოდგენილ დოკუმენტში მოცემულია წიწიბურას წარმოების ტექნოლოგიის აგრო-საექსტენციო პაკეტი. მიუხედავად იმისა, რომ დოკუმენტი მოიცავს ფერმერთა თემებისათვის აქტუალურ მრავალ სახის ინფორმაციას და მასალებს, დროთა განმავლობაში საჭირო იქნება ფერმერთებისათვის მნიშვნელოვანი ახალი მასალის და ტექნოლოგიების დამატება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებობს საექსტენციო პაკეტების შენახვის და განახლების ოპტიმალური ფორმატის არსებობის საჭიროება.

საექსტენციო პაკეტების შენახვისა და შემდგომი გამოყენება-განახლებისათვის ოპტიმალურია მათი ელექტრონული ფორმატით არსებობა. ამ შემთხვევაში თითოეული პაკეტის შემდგომი განახლების თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია მაქსიმალურად ცენტრალიზებული ელექტრონული ბაზის არსებობა, სადაც გაერთიანდება ყველა სასოფლო-სამეურნეო დარგში შედგენილი პაკეტები, ტერიტორიული ერთეულების მიხედვით. ამ სახით არსებული ერთიან ბაზში წარმოდგენილი ყველა პაკეტი ხელმისაწვდომი იქნება ნებისმიერ ლოკაციაზე მომუშავე ექსტენციონისტი სპეციალისტისათვის.

საექსტენციო პაკეტების შენახის და განახლების ბაზის ერთიანი ელექტრონული ფორმატით არსებობა სპეციალისტებს საშუალებას მისცემს:

- აწარმოონ საკონსულტაციო სერვისები ბაზებში არსებული მასალების გამოყენებით.
- საჭიროების შემთხვევაში მარტივად შეავსონ საკუთარი ტერიტორიული ერთეულისათვის შექმნილი საექსტენციო პაკეტი სხვა ტერიტორიული ერთეულისათვის შემნილ პაკეტში არსებული მასალით (იგულისხმება ერთი და იგივე დარგებში სხვადასხვა ტერიტორიულ ერთეულზე შემნილი პაკეტები);
- კოორდინირებულად იმუშაონ ბაზების შემდგომ განვითარებაზე და პერიოდულად მოახდინონ მათი განახლება;
- უშუალოდ ადგილზე წარმოქმნილი ინფორმაციული საჭიროებების შესაბამისად, გაავრცელონ პაკეტებში არსებული მასალები ინფორმაციის ადგილზე არსებული საშუალებების შედეგად (პრესა, მედია, ინტერნეტი).

გარდა ამისა, ელექტრონული ფორმატით არსებული ინფორმაციის ბაზა-საექსტენციო პაკეტი შესაბამისი ტექნიკური საშუალების არსებობის შემთხვევაში, შესაძლებელია საექსტენციო პაკეტების საველე პრობებში გამოყენების მექანიზმების შექმნა, რაც მნიშვნელოვნად გაამარტივებს ექსტენციის სპეციალისტის სამუშაო პროცესს და გაზრდის მის ეფექტურობას.

ამ მხრივ აღსანიშნავია რომ საქართველოში უკვე არსებობს შესაბამისი პროგრამული უზრუნველყოფის პოტენციალი და გამოცდილება, უშუალოდ აგრო-ექსტენციის მიმართულებით.

III ნაწილი

გამოყენებული მასალები:

- “აგრო-საექსტენციო პაკეტების მომზადების მეთოდოლოგიური გზამკვლევი” ავტორი ორგანიზაცია: სოფლის მეურნეობის განვითარების ასოციაცია.

დანართი #1

ონლაინ ძალადობის განმარტება და სმარტფონის დაცვის თეორიული გზამკვლევი

ონლაინ ძალადობა და მისი ფორმები

ონლაინ ძალადობა ნიშნავს სხვადასხვა სახის მავნე ან აგრესიულ ქცევას, რომელიც ხორციელდება ინტერნეტისა და ციფრული პლატფორმების მეშვეობით. ეს ძალადობა, როგორც წესი, ემოციურ, ფსიქოლოგიურ ან ზოგჯერ ფიზიკურ ზიანსაც კი აყენებს მსხვერპლს.

კიბერბულინგი: ბულინგი, რომელიც ხდება ინტერნეტით – სხვისი დაცინვა, ზეწოლა, მუქარა ან შეურაცხყოფა ონლაინ სივრცეში. ონლაინ შევიწროება და არასასურველი შეტყობინებები, მუქარები ან სხვა ტიპის ზეწოლა.

დოქსინგი: პირადი ინფორმაციის (მისამართი, ტელეფონი, ფოტოები და ა.შ.) გამოქვეყნება ადამიანის თანხმობის გარეშე.

შურისძიების პორნოგრაფია: ინტიმური მასალის გავრცელება პარტნიორის თანხმობის გარეშე, შურისძიების ან რეპუტაციის დაზიანების მიზნით.

კიბერსტალკინგი: ადამიანის მუდმივი თვალთვალი და შევიწროება ონლაინ – შეტყობინებების, თვალის მიდევნების ან მუქარების გზით.

სიძულვილის ენა: სიძულვილის შემცველი ტექსტები ან გამოსვლები, რომლებიც მიმართულია რასის, სქესის, სექსუალური ორიენტაციის, რელიგიის ან სხვა ნიშნით ადამიანების წინააღმდეგ.

კიბერშეტევები და მათი გავლენა

კიბერშეტევები არის მავნე ქმედებები, რომლებიც იყენებენ კომპიუტერული სისტემების, ქსელების ან ციფრული მოწყობილობების სისუსტეებს რათა განახორციელონ:

არაავტორიზირებული წვდომა;

მონაცემების მოპარვა, ანუ უკანონოდ მოპოვება;

სერვისების შეწყვეტა.

კიბერშეტევების გავლენა:

ფინანსური დანაკარგი: ფულის მოპარვა ან თავდასხმის პასუხად, სისტემების აღდგენისა და მსხვერპლების კომპენსაციის ხარჯებისა და მსხვერპლების კომპენსაციის ხარჯები.

რეპუტაციის ზიანი: მომხმარებლის ნდობის და ბიზნეს შესაძლებლობების დაკარგვა-დარღვევის შემდეგი.

ოპერაციული შეწყვეტა: სერვისების გაუქმება ან დეგრადაცია, რაც გავლენას ახდენს პროდუქტიულობასა და შემოსავალზე.

სამართლებრივი შედეგები: არასათანადო ჯარიმები და სანქციები მონაცემთა დასაცავად.

სმარტფონის ID

Apple ID

iPhone-ის ან iPad-ის პირველად შეძენის შემთხვევაში, უნდა შექმნათ Apple ID. იგი აუცილებელია ყველა იმ ოპერაციისთვის, რასაც Apple-ში აკეთებთ, მათ შორის: iTunes-სა თუ App Store-ში შოპინგის, iCloud-ის სერვისებზე წვდომის, iMessage-ისა და FaceTime-ის გამოყენებისა და Apple-ის მხარდაჭერასთან დასაკავშირებლად. თქვენი Apple ID, როგორც წესი, ელფოსტის მისამართია (შეიძლება, იყოს თქვენი პირადი ელფოსტა ან ელფოსტა, რომელიც ბოლოვდება @icloud.com-ით. იგი, ასევე, გამოიყენება თქვენს iCloud ანგარიშზე წვდომისთვის). შეგიძლიათ, თქვენს ანგარიშზე დაამატოთ ალტერნატიული Apple ID ან ელფოსტის მისამართი. იმის სანახავად, თუ რომელი ელფოსტის მისამართია დაკავშირებული თქვენს

ანგარიშთან, გაიარეთ ავტორიზაცია თქვენი Apple ID-ისა და პაროლის გამოყენებით. ავტორიზაციის გასვლისთანავე, საშუალება გაქვთ, წაშალოთ ძველი ელფოსტის მისამართები, რომლებსაც აღარ იყენებთ და დარწმუნდით, რომ სხვა ელფოსტის მისამართი არ არის დამატებული. ასევე, შესაძლებელია: პაროლის, უსაფრთხოებისთვის საჭირო კითხვებისა და საკონტაქტო ინფორმაციის განახლება. დააყენეთ ისეთი სირთულის პაროლი, რათა სხვებს გამოცნობა გაუჭირდეთ და შეცვალოთ მაშინვე, თუ ფიქრობთ, რომ, თქვენ გარდა, სხვამაც იცის.

Google-ის ანგარიში და სერვისები

იმის გათვალისწინებით, რომ Android OS აგებულია Google-ის მიერ, თქვენი სმარტფონი მჭიდროდ არის დაკავშირებული Google-ის პლატფორმასთან. თქვენი Google ანგარიში აუცილებელია აპების შესაძენად და Google-ის სხვა სერვისებზე წვდომისთვის (მაგ: Gmail, კალენდარი, კონტაქტები, Chrome, YouTube). ეს ინტეგრაცია შეიძლება, იყოს მოსახერხებელი, მაგრამ ზრდის კონფიდენციალურობის რისკებს, თუ ვინმე მიიღებს წვდომას თქვენს ანგარიშზე.

რა უნდა ვიცოდეთ სმარტფონის პარამეტრზე?

iPhone-ის პარამეტრები

თავად iPhone-ს აქვს მრავალი ისეთი პარამეტრი, რომელიც საშუალებას გაძლევთ, აკონტროლოთ წვდომა თქვენი მოწყობილობის შესახებ არსებულ ინფორმაციაზე. დროის ფაქტორის მიუხედავად, თითოეული პარამეტრის გადახედვა უზრუნველყოფს თქვენი მობილური კონფიდენციალურობასა და უსაფრთხოებას. ეს გეხმარებათ, გაიგოთ, რა ფუნქცია აქვს თითოეულ პარამეტრს, რამდენად აკონტროლებთ თქვენს მოწყობილობას, თქვენთვის ცნობილია შენახული ინფორმაციის მოცულობისა და გაზიარების ალბათობა. სასურველია თითოეული პარამეტრის შემოწმება.

ანდროიდის მოწყობილობების პარამეტრები

ანდროიდის თითოეულ სმარტფონს აქვს უნიკალური პარამეტრები, მაგრამ არსებობს კონფიდენციალურობისა და უსაფრთხოების სტანდარტული პარამეტრები, რომელიც უნდა დააკონფირმოთ თქვენი ინფორმაციის უკეთესად კონტროლისთვის. თითოეული პარამეტრის ზედმიწევნით გადახედვა შრომატევადია, მაგრამ ეს გეხმარებათ, შეიტყოთ პარამეტრების ფუნქციების შესახებ და ამასთანავე, გაიგებთ რამდენად აკონტროლებთ თქვენს მოწყობილობას, რა ტიპის ინფორმაცია არის შენახული ან/და პოტენციურად გაზიარებადი.

ოჯახური გაზიარების ფუნქცია

ოჯახური გაზიარების (Family Sharing) ფუნქცია 6-მდე სხვა ანგარიშს აძლევს საშუალებას, გააზიაროს iTunes, iBooks და App Store შესყიდვები; სურათები და ვიდეოები; საოჯახო კალენდარი. Family Sharing ჯგუფის წევრობისთვის საკმარისია, პირმა მოწვევა მიიღოს და დაეთანხმოს მას. ოჯახის ორგანიზატორი პასუხისმგებელია ოჯახის სხვა წევრების გადახდებზეც, მას შეუძლია შესყიდვების გაუქმებაც. შეძენილი კონტენტის გაზიარება Family Sharing ჯგუფში შესაძლებელია ნებისმიერისთვის. Family Sharing-ში

გაწევრიანებისას გეკითხებიან, გსურთ თუ არა თქვენი ადგილსამყოფელის გაზიარება. ყოველთვის შეგიძლიათ ამ ფუნქციის გამორთვა: პარამეტრები/iCloud/გააზიარე ჩემი ლოკაცია; ეს პარამეტრი გაძლევთ საშუალებას, განსაზღვროთ, ოჯახის რომელ წევრს შეეძლება თქვენი ადგილმდებარეობის ნახვა.

აპლიკაციების კონფიდენციალურობის პარამეტრები

iPhone

ზოგიერთ აპლიკაციას სურს წვდომა თქვენს კონტაქტებზე, კალენდარზე, სურათებზე ან კამერაზე. პარამეტრები/კონფიდენციალობის განყოფილებაში შეგიძლიათ, დაუშვათ ან შეზღუდოთ აპლიკაციების წვდომა ამ ტიპის ინფორმაციაზე. აქ ჩამოთვლილია ყველა აპლიკაცია, რომელსაც ოდესმე მოუთხოვია, ჰქონოდა წვდომა თქვენს მობილურში არსებულ ინფორმაციაზე და თქვენ შეგიძლიათ, აკონტროლოთ, რა სახის ინფორმაციაზე ექნება წვდომა თითოეულ აპლიკაციას.

Android

აპლიკაციის ჩამოტვირთვისას მოგეთხოვებათ, წვდომა მისცეთ თქვენს მობილურში არსებულ გარკვეულ კონტენტზე (მაგ: კონტაქტებზე, კალენდარზე, სურათებზე). Android OS-ის ახალ ვერსიებზე შეგიძლიათ, მართოთ ეს ნებართვები სექციაში: პარამეტრები > აპლიკაციები > აპლიკაციის ნებართვები. ძველი ვერსიებისთვის გამოიყენეთ აპლიკაციის მენეჯერი. შეაფასეთ, საჭიროა თუ არა აპლიკაციის წვდომა თქვენს მონაცემებზე მისი ფუნქციონირებისთვის.

სმარტფონის პოვნის ფუნქცია

იპოვე ჩემი iPhone

პიროვნებას შეუძლია, იპოვოს თავისი მოწყობილობა iCloud-ში შესვლით, თუკი მოწყობილობის პარამეტრებში ჩართული აქვს იპოვე ჩემი iPhone (Find My iPhone) ფუნქცია. იპოვე ჩემი iPhone-ის მიზანია დაკარგული ან მოპარული მოწყობილობის პოვნა. მომხმარებლებს, რომელთაც აწუხებთ თავიანთი ადგილმდებარეობის კონფიდენციალობის საკითხი, შეუძლიათ, პარამეტრები/iCloudზე შესვლით, გამორთონ Find My iPhone ფუნქცია.

Android

მოწყობილობის პოვნა შესაძლებელია პარამეტრებში შესვლით, თუკი მოწყობილობის პარამეტრებში (უსაფრთხოება და ლოკაცია) ჩართული აქვს იპოვე ჩემი მოწყობილობა (Find My Device) ფუნქცია.

სმარტფონის პასკოდები

თქვენი სმარტფონის მოდელზე დაყრდნობით, ზოგადი პარამეტრების ქვემოთ, Face ID-ის, Touch ID-ისა და პაროლის ვარიანტები იქნება მოცემული. სწორედ იქ შეგიძლებათ ქვემოთ, Face ID-ის, Touch ID-ისა და პაროლის განახლება. ყოველთვის გამოიყენეთ საიდუმლო კოდი, რათა სხვას, თქვენი ნებართვის გარეშე, თქვენსავე მოწყობილობებზე ხელი არ მიუწვდებოდეს. iPhone 5s-ს ან უფრო ახალ მოწყობილობებს - iPad Pro-ს, iPad Air 2-სა და iPad Mini 3-ს - აქვს Touch ID, რომელიც თქვენი თითის ანაბეჭდს მოწყობილობაზე წვდომისთვის იყენებს. iPhone X-ს ან უფრო ახალ მოდელებს აქვს Face ID ფუნქცია, რომელიც მათემატიკურ მოდელს იყენებს თქვენი სახის სკანირებისთვის, რათა გქონდეთ მოწყობილობაზე წვდომა. Face ID-ისა და Touch ID-ის გარდა, შეგიძლიათ, თქვენზე მორგებული პაროლის დაყენება. 4-6 ციფრიანი ციფრული კოდი, მორგებული ციფრული კოდი (4 ციფრზე მეტი) ან ალფაციფრული კოდი (ციფრებისა და ასოების კომბინაცია). რაც უფრო რთული იქნება პაროლი, მეტად გაუჭირდება სხვას მისი გამოცნობა.

სახელმძღვანელოები მომზადებულია მერსი ქორფსის პროგრამის “უსაფრთხო
ონლაინი: უსაფრთხოების ხელშეწყობა და ქალთა გაძლიერება ციფრულ
ეკონომიკაში” მხარდაჭერით სოფლის მეურნეობის განვითარების ასოციაციის მიერ.